

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

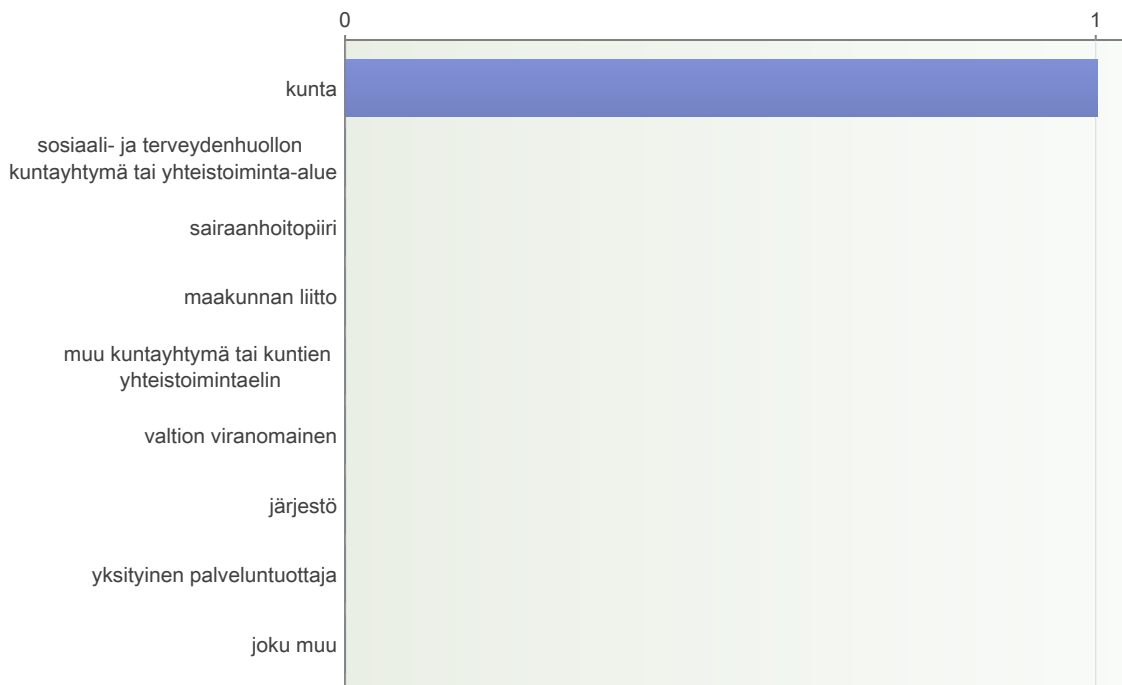
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Sallan kunta	Päivi Kökkö	Erkki Parkkinen, erkki.parkkinen@salla.fi, 0400393987	11.12.2017	Kunnanhallitus

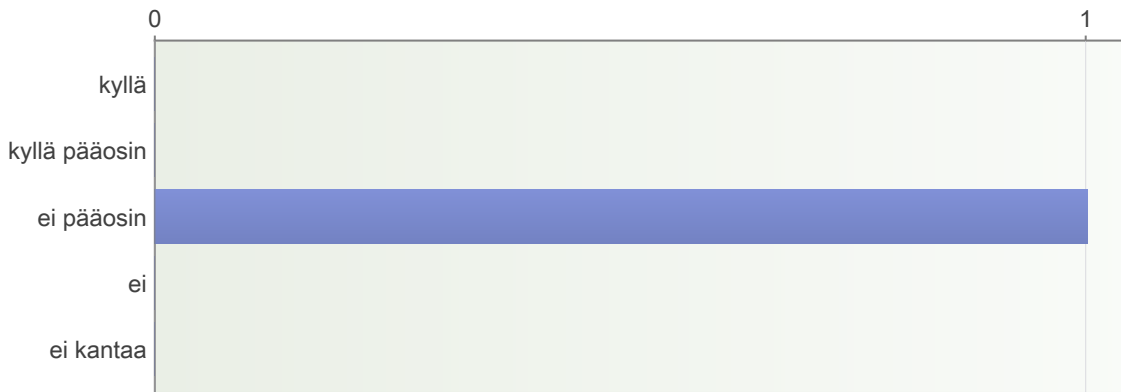
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

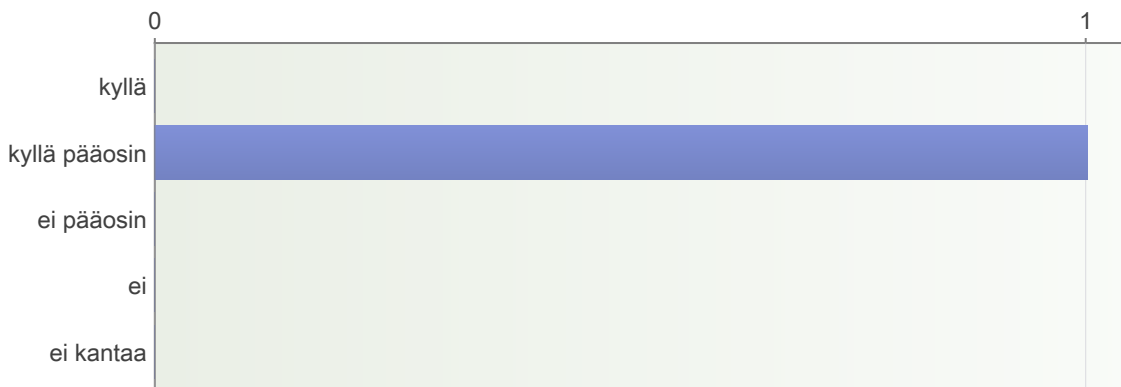
Vastaajien määrä: 1

- Harvaan asutuilla ja pitkien etäisyyksien alueilla esim. Lapin maakunnan kunnissa etäällä maakuntakeskuksesta on vaikea esityksen mukaisilla toimenpiteillä ja uudistuksen mukaisella rahoituksella turvata yhdenvertaiset palvelut. Valinnanvapaus ei välttämättä aidosti ja yhdenvertaisesti toteudu ja tällöin maakunnalla tulee viimesijaisena palvelujen turvaajana olla riittävät taloudelliset resurssit tämän tehtävän täyttämiseen lähipalveluina.

Uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeä huomioida, että terveydenhuollon tavoite on edistää ja ylläpitää väestön terveyttä, hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä sekä sosiaalista turvallisuutta sen lisäksi, että hoidetaan sairauksia tai ratkaistaan akuutteja ongelmia. Sosiaali- ja terveystalouden sekä hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen keskinäinen yhteys on keskeisin tekijä uudistuksen onnistumiseksi ja lainsäädännön tulee luoda edellytykset näiden tehtävien integraatiolle, myös rahoituksen periaatteiden osalta. Em. johtuen on äärimmäisen tärkeää, että kunnan ja maakunnan yhteistyö on toimiva sekä se, että kunnat panostavat jatkossakin paikallisina toimijoina asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen. Koko uudistuksen toteutumisen kannalta on ratkaisevan tärkeää, miten saadaan rakennettua kuntien ja maakunnan sekä muiden toimijoiden kanssa yhteistyö, joka tukee ja edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Nyt lausuttavana olevassa lakiluonnoksessa asiakkaan vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät. Esimerkiksi jokainen saa valita sote-keskuksen sekä suun terveydenhuollon yksikön. Myös asiakassetelien käyttöönotto laajentaa valinnanmahdollisuuksia nykytilaan verrattuna. Esimerkiksi ikäihmisten ja vammaisten palveluissa valinnanvapauden laajentaminen on erittäin toivottu muutos esimerkiksi asumispalveluissa.

Lapin näkökulmasta on tärkeää, että pienten yritysten mahdollisuudet tuottaa palveluja turvataan, koska sillä voidaan aidosti luoda laajemmat mahdollisuuden tehdä valintoja. Palveluntuottajille asetetut kriteerit esimerkiksi tietojärjestelmiin liittyen eivät saisi muodostua kohtuuttomiksi, koska silloin vaarana on, että pienillä yrityksillä ei ole realistista olla mukana palvelutuotannossa.

Vaikutusmahdollisuuksien lisääntyminen ei kuitenkaan toteudu kaikille. Paljon palveluja tarvitseville laaditaan lakiluonnoksen mukaan asiakassuunnitelma, jossa määritellään asiakkaan tarvitsemat palvelut, mutta epäselväksi jää kuka on vastuussa asiakassuunnitelman toteutuksesta ja toteutumisesta. Toivottavaa on, että lain sisältöön tulee tämä kirjatuksi.

Lisäksi on huomioitava, että paljon palveluja tarvitsevilla asiakkailla on sellaisia asiakasryhmiä esimerkiksi mielenterveys- ja päihdepalveluja tarvitsevia, joilla voi olla vaikeuksia arvioida omaa palvelutarvetta, valita palveluntuottajaa tai ohjautua palveluihin omatoimisesti. Heidän kohdalla vaikutusmahdollisuuksia ei välttämättä ole tai asiakas voi tehdä epätarkoituksenmukaisia valintoja suhteessa hänen palvelutarpeeseen.

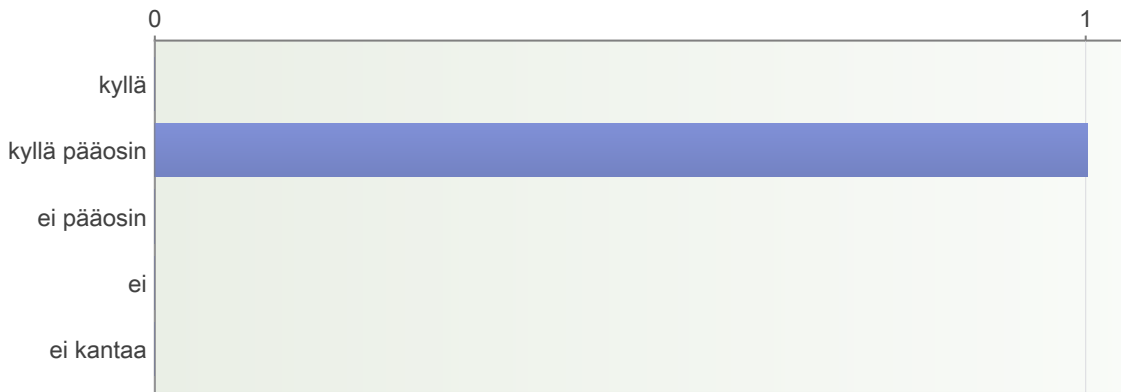
Valinnanvapauden ja asiakkaiden valintojen toteutumisen tueksi tarvitaan maakunnilta vahvaa roolia siinä, että ne kykenevät tuottamaan objektiivista ja oikeaa tietoa asukkaille valintojen perustaksi. Lisäksi vaikutusmahdollisuuksien lisääminen edellyttää vahvaa panostusta asiakasneuvontaan ja ohjaukseen.

Asiakkaan näkökulmasta nyt esitetty malli kaipaa edelleen yksinkertaistamista ja selkeyttämistä.

Lainsäädännön pohjalta on vaikea rakentaa mielikuvaa siitä, mikä nykyiseen verrattuna muuttuu ja miten asiakkaan palveluketju kokonaisuudessaan rakentuu. Lisäksi epäselväksi jää, miten asiakkaan palvelut tulevat nykyistä paremmin yhteen sovitetuiksi, kun yksittäisen asiakkaan tarvitsemat palvelut voidaan tuottaa usean eri palveluntuottajien toimesta.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus mahdollistaa asiakkaan hakeutumisen omaan tilanteeseen sopivaan palveluun siellä, missä tarjontaa on. Valinnanvapaus voi toteutua vain siellä, missä on useita palvelun tarjoajia. Lisäksi uudistuksen arvioidaan nopeuttavan palveluun pääsyä.

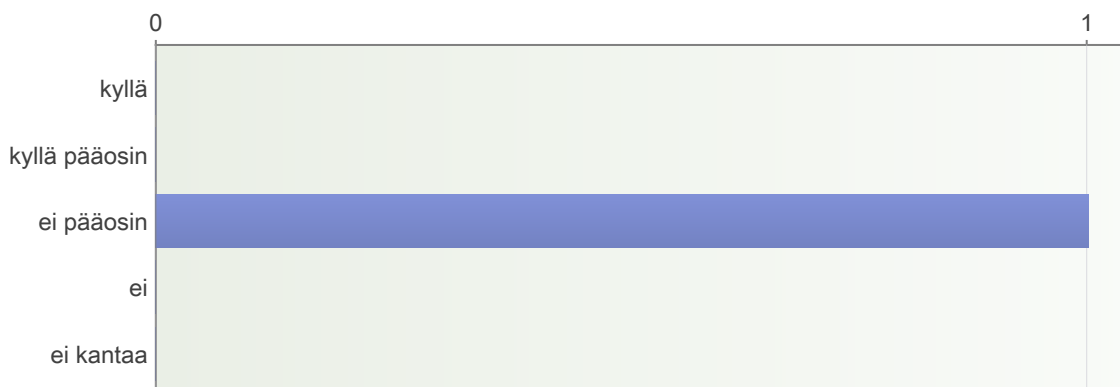
Huomioiden nyt esitetyn järjestelmän monimutkaisuus, hakeutuminen palveluun edellyttää kuitenkin asiakkaalta itseltään varsin vahvaa roolia arvioida omaa tilannetta ja palvelutarvetta sekä tiedollisia valmiuksia löytää niiden kautta omaan tilanteeseen sopivin palvelu.

Haasteelliseksi muodostuu asiakkaan vaikutusmahdollisuuksien syntyminen niissä tilanteissa, joissa asiakkaalla itsellään ei ole kykyä arvioida omaa palvelutarvetta eikä päättää minkä palveluntuottajan palveluiden piiriin hakeutuu. Vastaava tilanne syntyy, kun asiakas tarvitsee useita erilaisia sosiaali- ja terveyspalveluja tai hän tarvitsee päihde-, mielenterveys- tai lastensuojelun palveluja eikä kykene itse päättämään ja ohjautumaan oikean palveluntuottajan palveluihin tai ei osaa käyttää asiakasseteliä tai henkilökohtaista budjettia. Kuvatuissa tilanteissa valinnanvapaus voi johtaa epätarkoituksenmukaisiin valintoihin tai aiheuttaa palvelujärjestelmän pirstaloitumisen, jossa aidot palveluketjut jäävät toteutumatta. Asiakkaiden valmiudet löytää oikeat omaan palvelutilanteeseen parhaiten sopivat palvelut voivat olla hyvin erilaisia. Yhdenvertaisuus voi näin jäädä toteutumatta.

Edellä kerrotuista syistä johtuen tulee Lapin maakunnassa ja muilla harvaan asutuilla ja pitkän etäisyyksien alueilla turvata riittävällä rahoituksella aidon valinnanvapauden mahdollistuminen.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus synnyttää monimutkaisen ja moniportaisen uuden järjestelmän, missä tavallisella kansalaisella, jolla on usein moninaisia palvelutarpeita, on vaikea käyttää palveluita tehokkaasti ja oikea-aikaisesti, jollei muutoksen toimeenpanoon ja asiakkaiden neuvontaa anneta riittäviä resursseja.

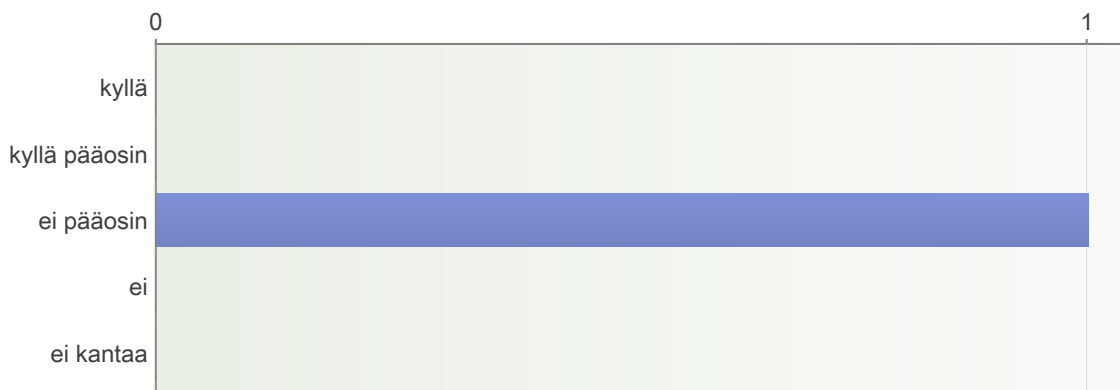
Monipalveluasiakkaan kannalta järjestelmän tulisi olla yksinkertainen ja sen tulisi näyttäytyä asiakkaalle ”yhden luukun periaatteena”, jossa kokonaisvastuu on määriteltä selkeästi yhdelle palveluntuottajalle, vaikka itse palveluja tuottaisikin useampi toimija.

Lakiluonnos ei ota kantaa selvästi, mitä käytännössä tarkoittaa asiakkaan oikeus saada valita maakunnan liikelaitos. Epäselväksi jää, miten määräytyy asiakkaalle tarjottavat palvelut eli määräytyykö palvelut kotimaakunnan liikelaitoksen vai palveluntuottajaksi valitun liikelaitoksen perusteella ja kuka maksaa kustannukset, kun liikelaitosten palveluiden kriteerit voivat poiketa toisistaan. Palvelut tulisi lähtökohtaisesti sallia valittavan oman maakunnan alueelta ja liikelaitokselta.

Maakunnan näkökulmasta maakunnalla tulee olla todelliset mahdollisuudet ohjata tuottajia ja tuotantojärjestelmää. Tämä mahdollistaisi myös palvelujen integraation toteutumisen. Mikäli palveluntuottajien ohjaus perustuu sopimuksellisuuteen, sopimusten valvontaan ja erilaisten erityisehtojen asettamiseen tai yksittäisen asiakkaan kohdalla asiakassuunnitelmaan, se tuo mukanaan huomattavissa määrin hallinnollista työtä ja byrokratiaa sekä sitoo huomattavissa määrin henkilöstöresursseja.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

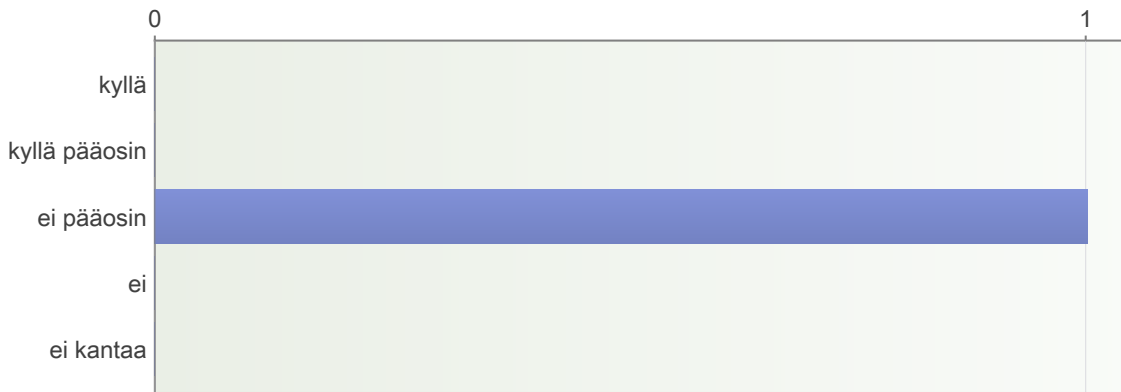
- Lakiluonnos mukainen sosiaali- ja terveystalvvelujen integraatio on merkittävä muutos nykytilaan ja sisältää aikataulun ja valinnanvapauden laajuuden vuoksi merkittäviä riskejä uudistuksen tavoitteiden toteutumislle. Palveluiden johtaminen ja ohjaus muodostuu moniportaiseksi ja haastavaksi. Lakiluonnoksessa on myös viitteitä, jotka voivat johtaa asiakkaan kannalta tilanteeseen, jossa hänen palvelutarpeeseen vastaa monta toimijaa yhtäaikaaisesti.

Myös tiedon kulkuun eri toimijoiden välillä liittyy monia haasteita ja vastuu asiakkaan saamasta palvelujen kokonaisuudesta voi jäädä toteutumatta. Palvelut jäävät toisistaan irrallisiksi ja ne eivät kokonaisuuden näkökulmasta muodostu tarkoituksenmukaiseksi.

Paljon palveluja tarvitseville asiakkaille laaditaan maakunnan liikelaitoksessa asiakassuunnitelma. Asiakassuunnitelman laatimisella halutaan edistää integraatiota, mutta asiakassuunnitelman laatiminen käytännössä jää vielä epäselväksi ja nyt kirjoitetun perusteella siitä voi muodostua hallinnollisesti raskas ja vastuujaloltaan epäselvä toimenpide, joka voi johtaa jopa päällekkäiseen työhön ja suunnitelmien heikkoon laatuun. Epäselväksi jää myös se, kuka vastaa asiakassuunnitelman toteutumisesta.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Harvaan asutuilla ja pitkien etäisyyksien alueilla ei maakunnan järjestämisvastuu voi toteutua siten, kun uudistus edellyttää ja yhdenvertaisesti, jollei riittävää rahoitusta tavalla taikka toisella turvata. Valtion rahoitusta tulee lisätä tai jatkossa maakunnan kohtuullinen verotusoikeus lisäksi säätää.

Esitetty rahoitusmalli ja alustavat laskelmat osoittavat, että esimerkiksi tuleva Lapin maakuntahallinto ajautuu talouskriisiin heti toiminnan käynnistyttyä. Lähtötilanteessa Lapille kohdennetut määrärahat laskevat nykyisestä 12 miljoonalla eurolla ja tekee jo lähtötilanteesta erittäin haasteellisen.

Maakunnalla tulee olla myös riittävä toimivalta päättää palvelujen tuotantotavasta ja ohjata palvelujärjestelmää kokonaisuutena, jotta asetetut kustannusten kasvun hillintään liittyvät tavoitteet toteutuvat. Palveluintegraatio ja yhteiset tietojärjestelmät ovat esimerkiksi ehdottomia edellytyksiä kustannussäästöjen saamiseksi aikaan. Palveluketjujen tulee toimia saumattomasti eri palveluiden ja toimijoiden kesken. Yhteisten tietojärjestelmien merkitys korostuu tilanteessa, jossa vastuu palveluketjusta voi hajautua usealle toimijalle. Yhteisillä tietojärjestelmillä mahdollistetaan asiakastiedon siirtyminen ja näin vältetään päällekkäistä työtä tai tiedon katkoksia, jotka voivat aiheuttaa jopa lisäkustannuksia.

Mikäli valinnanvapaus toteutuu nyt esitetystä muodosta, on tarpeen varautua toimeenpanovaiheessa kustannusten nousuun nykytasoon verrattuna. Kustannusten nousupaineita lisäävät esimerkiksi tietojärjestelmiin liittyvät integraatiotarpeet, asiakkaiden tekemät valinnat julkisen ja yksityisen palveluntarjoajan välillä sekä valinnanmahdollisuuksien laaja kirjo. Pidemmällä tähtäimellä kustannusten kasvu tasaantuu, kun tuotantorakenne saadaan sopeutettua vastaamaan asiakkaiden valintoihin, kilpailuasetelma synnyttää tuotannollista tehokkuutta ja alentaa kustannuksia sekä kansalaiset ottavat enemmän vastuuta palveluohjauksesta ja palveluihin osallistumisesta. Kustannusten aleneminen voi kuitenkin rajoittua ensisijaisesti sinne, missä syntyy aidot markkinat ja kilpailuasetelma sekä asiakkailta on mahdollisuudet ja valmiudet tehdä valintoja sekä ottaa vastuuta palveluista.

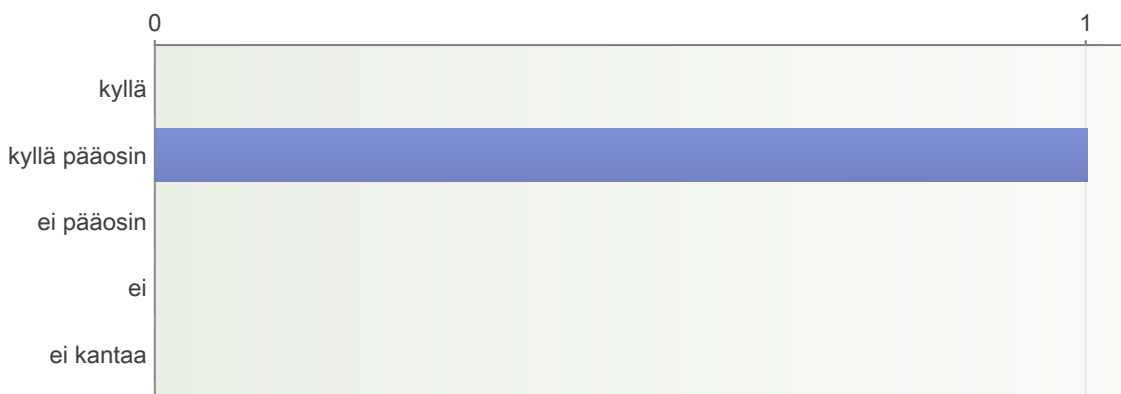
Maakunnalla tulisi olla riittävä toimivalta tehdä omaa maakuntaa koskevia ratkaisuja siinä, mitkä palvelut se tarjoaa asukkaille valinnanvapauden piiriin ja minkälaisella aikataululla valinnanvapautta laajennetaan. Valinnanvapautta tulisi käyttää ensisijaisesti selkeisiin terveys- ja sosiaalipalvelujen kokonaisuuksiin, joissa jo nyt yksityinen palvelutuotanto toimii hyvin. Tällaisia ovat esim. vanhusten asumispalvelut. Nyt lakiin kirjattu mahdollisuus kaventaa maakuntien omaa harkintavaltaa rajoittaa niiden itsehallinnollisuutta sekä päätöksentekomahdollisuutta järjestämistehtävään liittyen.

Huomioiden alueiden erilaisuus, maakunnilla tulisi olla oikeus päättää myös siitä, missä laajuudessa se ottaa käyttöön asiakassetelit ja henkilökohtaisen budjetin ottaen kuitenkin huomioon kunnissa jo

tehtyjen ulkoistusten ja esim. palveluseteliin perustuvien toimivien mallien jatkumisen turvaaminen. Erityisesti erikoissairaanhoidon palveluiden valinnanvapaus tulisi olla maakuntien ratkaistavissa huomioiden palvelujen järjestämisen kokonaisuus sekä maakuntien taloudelliset kehykset. Esimerkiksi Lapissa on uhkana, että erikoissairaanhoidon palvelujen avaaminen valinnanvapauden piiriin, vaikuttaa kustannuksiin niitä nostavasti. Maakunta joutuu ylläpitämään täyden palvelun erikoissairaanhoidon ja samanaikaisesti osa asukkaista voi valita maakunnan sijasta yksityisen palveluntuottajan, mikä johtaa kestävämpään tilanteeseen.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

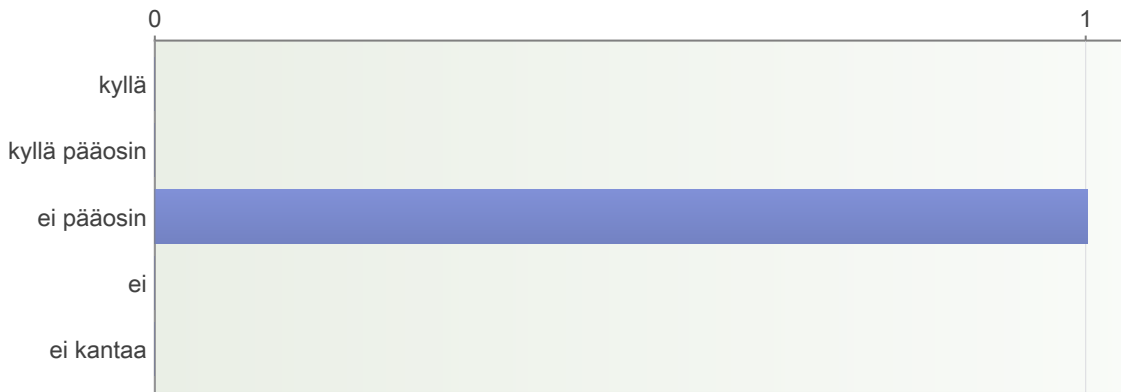
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kyllä mikäli turvataan uudistuksen toteuttamiselle riittävät taloudelliset ja toiminnalliset resurssit sekä toimeenpanolle riittävä siirtymäaika ja samalla vahva sekä valtio- että maakuntatason koordinoivalta ja vastuu yli eri toimijoiden.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

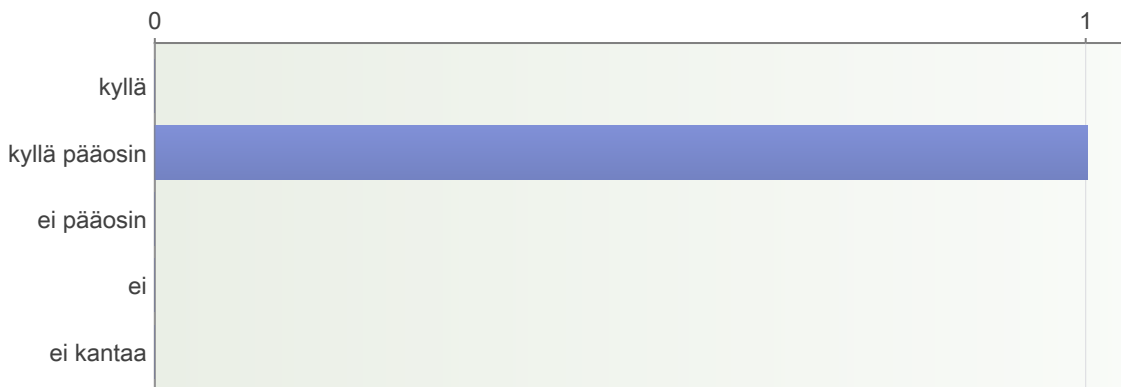
- Ei anna, mikäli ei samalla turvata sitä, että valinnanvapauden toteuttamiselle säädetään riittävä vaiheistus ja siirtymäaika ja maakunnalle riittävän vahva asema maakunnan sisällä tapahtuvan valinnanvapauden koordinoimiselle ja rahoituksen riittävyden valvomiselle. Valinnanvapautta ei tule sallia erikoissairaanhoidon kuin maakunnan luvalla.

Lapin maakunnassa ei pitkien etäisyyksien, harvan asutuksen, erityisolosuhteiden ja väestörakenteen sekä yksityisen tarjonnan vähyyden vuoksi voida odottaa muutoksessa säästöjä nopealla aikataululla.

Mikäli erikoissairaanhoidon ylituotantoa ja tehottomuutta ei saada uudistuksessa Lapin maakunnassa ratkaistua, vaarana on muiden maakunnan tehtävien laiminlyönti ja sitä kautta elinvoiman lasku sekä kustannusten kasvu.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Edellytyksellä, että Lapin maakunnalle, sen erityisolosuhteet huomioon ottaen, turvataan riittävät taloudelliset resurssit palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

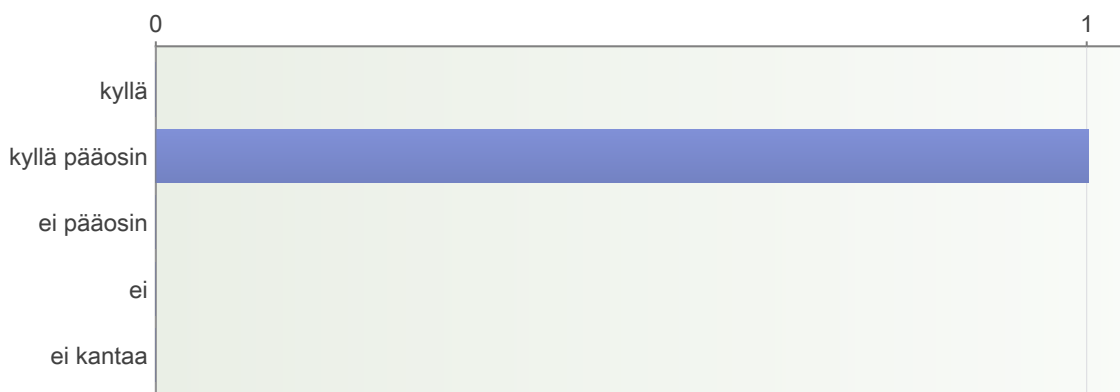

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

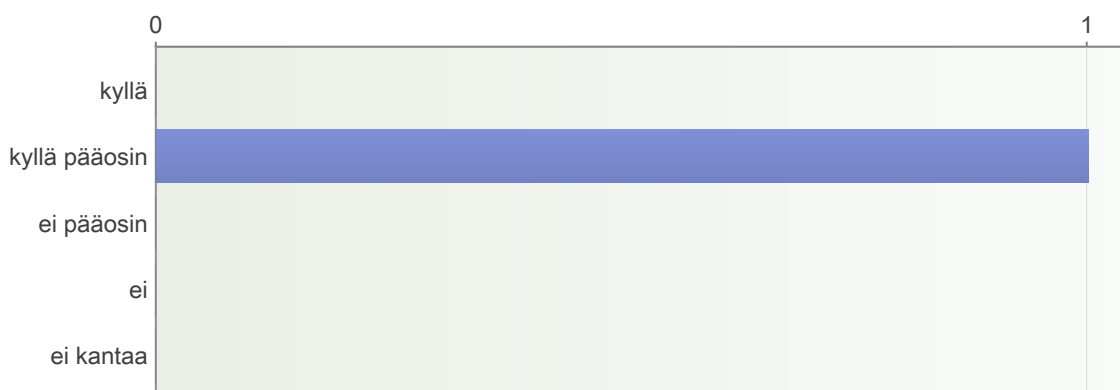
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Kotisairaanhoidon ja fysioterapian osalta toivotaan tarkennuksia, miltä osin ne kuuluvat sote-keskuksen palveluihin ja missä tilanteissa asiakasseteli on tapa tuottaa palvelut. Myös kotisairaanhoidon lääkäripalvelujen organisointi kaipaa täsmennystä.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

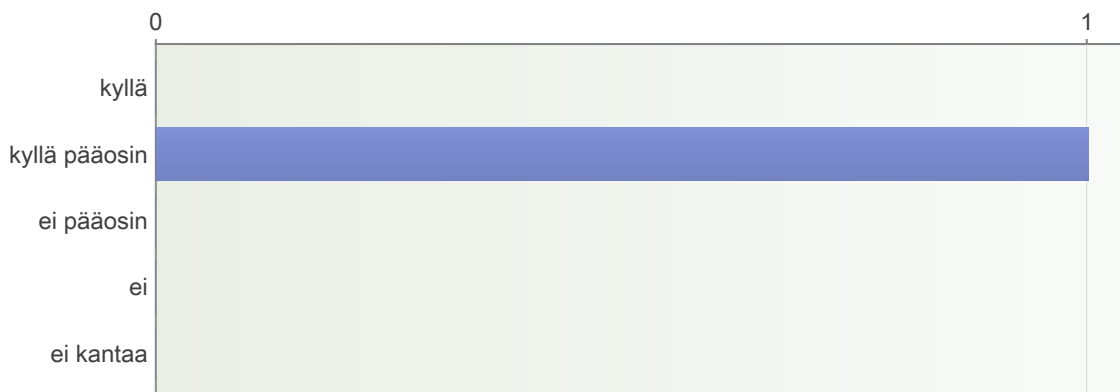

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

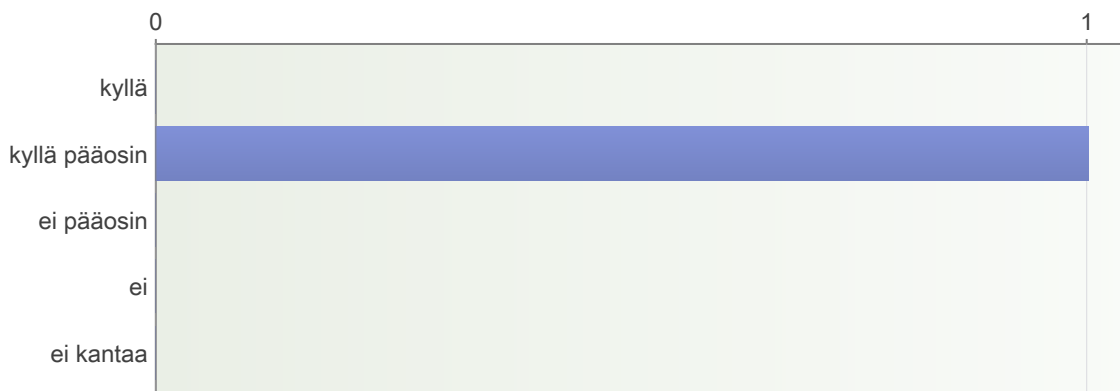
- Suoran valinnan palveluihin kuuluu lakiluonnoksen mukaan sosiaalihuollon neuvonta ja ohjaus, jota antaisi sosiaalihuollon ammattihenkilö. Sosiaali- ja terveyskeskuksen tulee tarjota asiakkailleen sosiaalihuollon ammattihenkilön antamaa yleistä neuvontaa ja ohjausta. Neuvonnalla autetaan ja tuetaan asiakasta tietyssä asiassa kun taas ohjaus on neuvontaa laajempaa ja kattaa asiakkaan ohjaamisen oikean tuen ja palvelun piiriin ja asiakkaan palvelujen yhteensovittamisen.

Maakunnan liikelaitoksella tulee olla yksi tai useampi sosiaalityöntekijöistä, muista sosiaalihuollon ammattihenkilöistä tai muista ammattihenkilöistä muodostettu ryhmä, joka antaa konsultaatiopalveluja sosiaali- ja terveyskeskukselle, arvioi sote-keskuksen asiakkaiden palvelutarvetta ja ohjaa asiakkaat tarvittaessa maakunnan liikelaitoksen palveluihin. Tehtävä on kokonaisuudessaan merkittävä ja vaativa.

Lakiin toivotaan kirjatuksi kelpoisuusehdot tehtäviin, joissa edellytetään asiakkaiden neuvontaa ja ohjausta ja erityisesti tehtäviin, joissa käytetään julkista valtaa palvelutarpeen arvioimiseksi ja palveluihin ohjaamiseksi. Mikäli henkilöitä maakunnan liikelaitoksesta sijoitetaan sote-keskuksiin, nähdään tärkeäksi yhteyden säilyttäminen maakunnan liikelaitokseen ja sosiaalityön kokonaisuuteen.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus, joka ulottaa yli maakuntarajojen nähdään ongelmalliseksi integraation toteutumiseksi ja palveluntuottajien valvonnalle. Lakiin tai sen perusteluihin kaivataan tarkennusta:

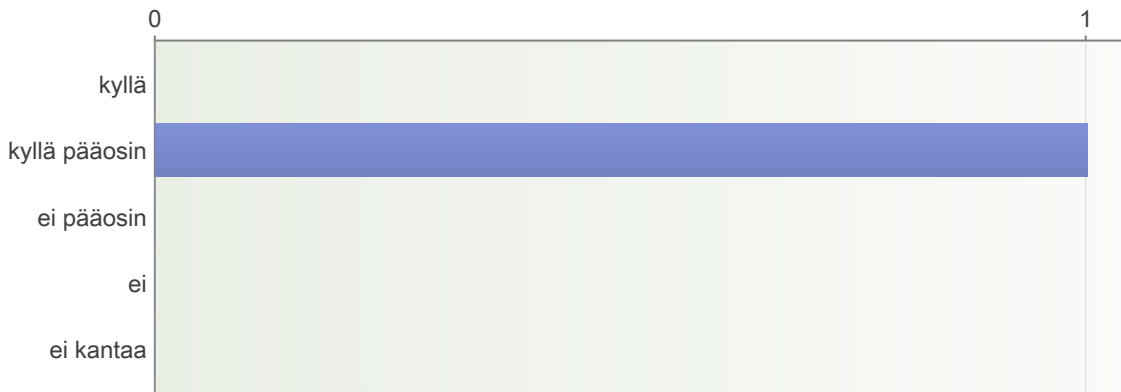
- miten palvelutarpeen arviointi tehdään
- miten hoidetaan maakuntien välinen laskutus
- miten määräytyvät asiakkaalle tarjottavat palvelut ja

Haasteelliseksi muodostuu myös se, miten kyetään tunnistamaan paljon palveluja tarvitsevat asiakkaat.

Liiallinen valinnanvapaus ei saa vaarantaa maakunnan koko tehtäväkokonaisuuden toteuttamista ja uudistuksen säästötavoitteita.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

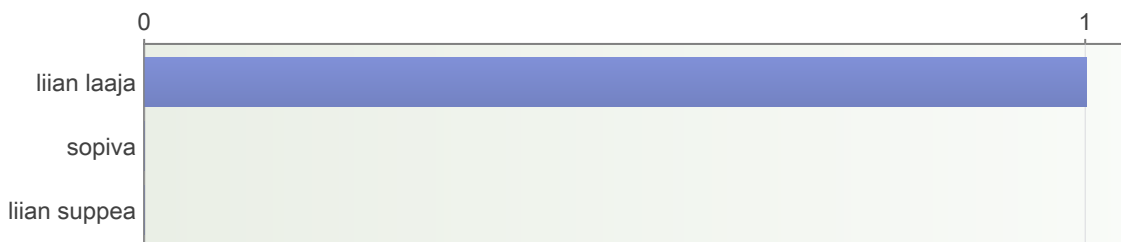
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauteen voi liittyä erityisiä ongelmia, kun kyseessä on asiakas joka tarvitsee kiireellisesti esimerkiksi lastensuojelun tai päihde- ja mielenterveyspalveluja.

Em. tapauksissa yli maakuntarajojen tehty valinta voi lisäksi pirstaloittaa entisestään asiakkaan palveluja ja aiheuttaa viivytyksiä palvelujen järjestämiseen.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

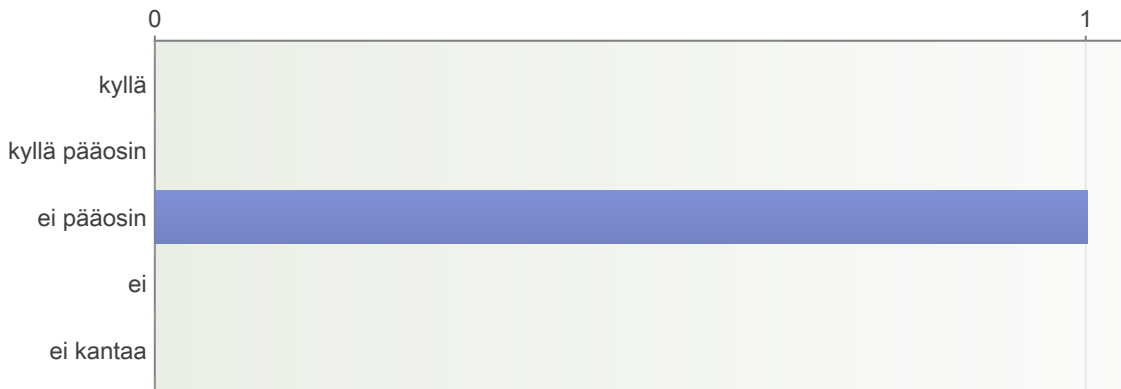
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla tulisi olla asiassa harkintavaltaa enemmän kuitenkin sillä rajauksella, että kunnissa jo käyttöön otettuja ja toimivia yksityisiä tuotantoratkaisuja tulisi käyttää myös maakunnan asiakasseteli järjestelmässä (esim. kehitysvammaisten asumispalvelut ja työtoiminta) jatkaen näin jo käyttöön otettuja ja toimivia palveluseteli- tai ostopalvelu toimintoja ja ratkaisuja palvelujen tuottamisessa.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

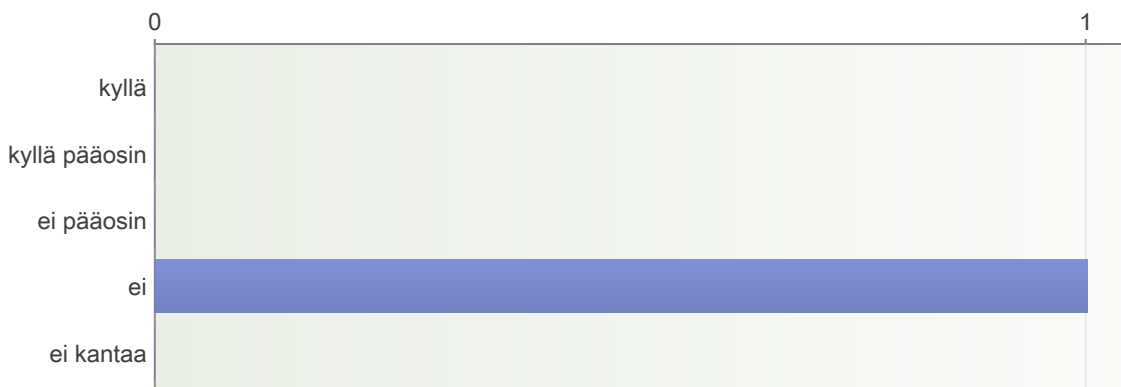
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelien käytön tulisi perustua enemmän maakunnan harkintaan ottaen kuitenkin huomioon jo nyt toteutettujen ja toimivien ulkoistusratkaisujen ja palvelusetelillä toteutettujen valinnanvapausratkaisujen sekä hyvien käytäntöjen jatkumisen turvaaminen.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lapin näkökulmasta asiakassetelipalveluiksi esitetään myös sellaisia erikoissairaanhoidon palveluja, joiden toteuttaminen asiakassetelin avulla heikentää liikelaitoksen mahdollisuuksia taata riittävät ja laadukkaat erikoisalojen palvelut ja erityisesti ympärivuorokautinen päivystysvalmius kaikissa olosuhteissa.

Maakunnilla tulee olla mahdollisuus rajata asiakassetelien käyttöä silloin, kun se on välttämätöntä palvelukokonaisuuksien toimivuuden ja palvelujen kustannustehokkaan järjestämisen kannalta tai jos potilaiden turvallisuus tai maakunnan suoriutuminen sille kuuluvista lakisääteisistä tehtävistä vaarantuu.

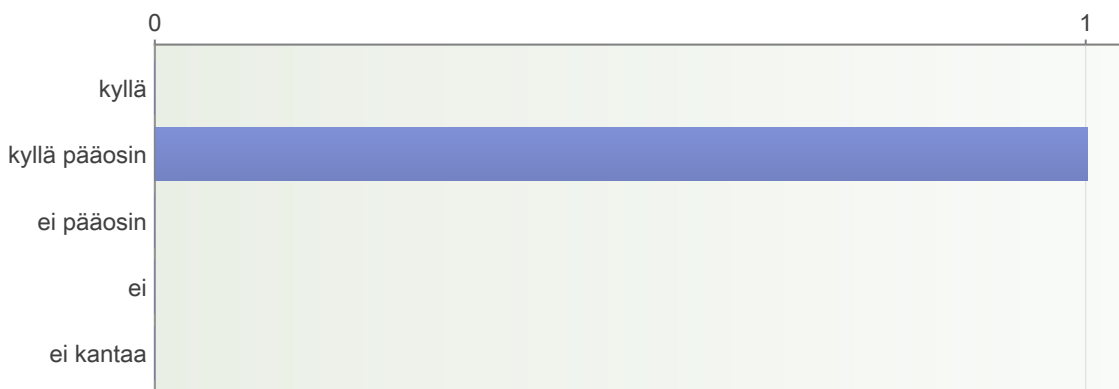
Lapissa erikoissairaanhoidon kustannustehokas palvelutuotanto ja lakisääteisten tehtävien hoitaminen esimerkiksi päivystyksen ylläpitäminen vaarantuvat, mikäli asiakassetelit ovat laajamittaisesti käytössä. Jo nyt esitetty laajuus vaarantaa erikoissairaanhoidon palvelut,

Asiakassetelien käytön laajuudella voidaan myös aiheuttaa tilanne, jossa pätevä henkilöstö siirtyy yksityiselle sektorille ja tästäkin johtuen julkisen sektorin palvelutuotanto vaikeutuu ja jopa vaarantuu.

Asiakassetelien tulisi olla maakunnille mahdollisuus, mutta ei pakko. Lapin näkökulmasta se nähdään sopivan tilanteisiin, joissa sillä voidaan täydentää maakunnan omaa palvelutuotantoaan.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

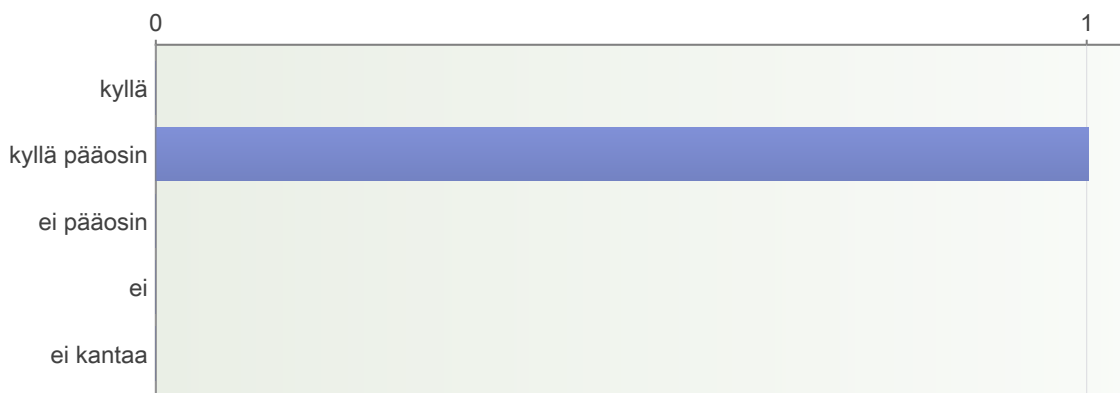
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan näkökulmasta hänellä on oikeus siihen aina, kun hän täyttää asiakassetelin saamisen kriteerit. Mikäli asiakas kieltäytyy asiakassetelin käyttämisestä, maakunnan liikelaitoksen tehtävä, että asiakas saa palvelun jollakin muulla asianmukaisella tavalla toteutettuna.

Valinnanvapaus malli ja siihen liittyvä asiakasetelien käyttö voi olla osalle asiakkaista vaikeasti ymmärrettävä ja johtaa siihen, että asiakkaan on vaikea tehdä valintoja ja hakeutua omaan tilanteeseen sopivimman palveluntuottajan palvelujen piiriin.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

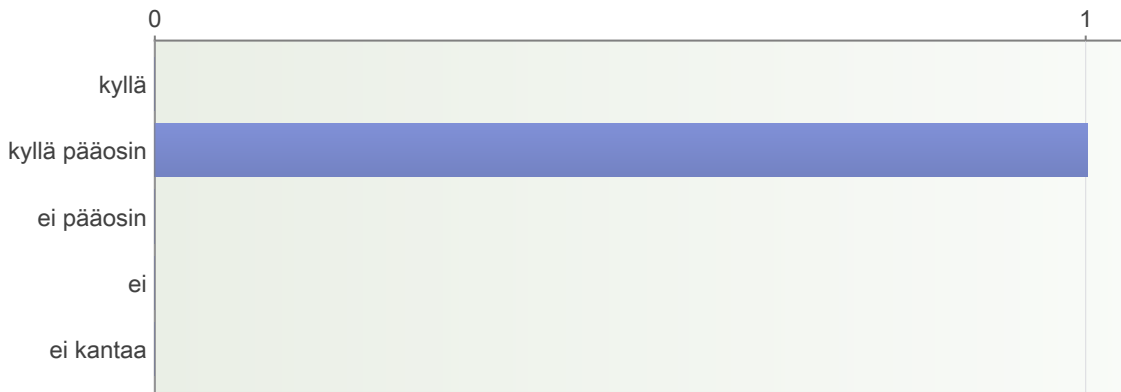
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan koordinaatiovaltaa koko tuotantojärjestelmään tulisi vahvistaa. Varsinkin alkuvuosina tulisi maakunnille varata riittävät resurssit järjestelmien käyttöönottoon ja esim. asiakassuunnitelmien ja henkilökohtaisten budjettien riittävän laadukkaaseen valmisteluun ja toteutuksen seurantaan.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan näkökulmasta hänen vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät huomattavasti, mutta maakunnan näkökulmasta mallin käyttöönottoon sisältyy monia haasteita.

Maakunta on velvollinen tarjoamaan henkilökohtaisen budjetin silloin, kun asiakkaalla on jatkuva- ja laaja-alainen avun, tuen taikka hoidon ja huolenpidon tarve. Käytännössä henkilökohtaisen budjetin käyttäjiä ovat mm. ikäihmiset ja vammaiset, jotka pystyvät itse tai tuetusti suunnittelemaan ja hankkimaan omat palvelunsa.

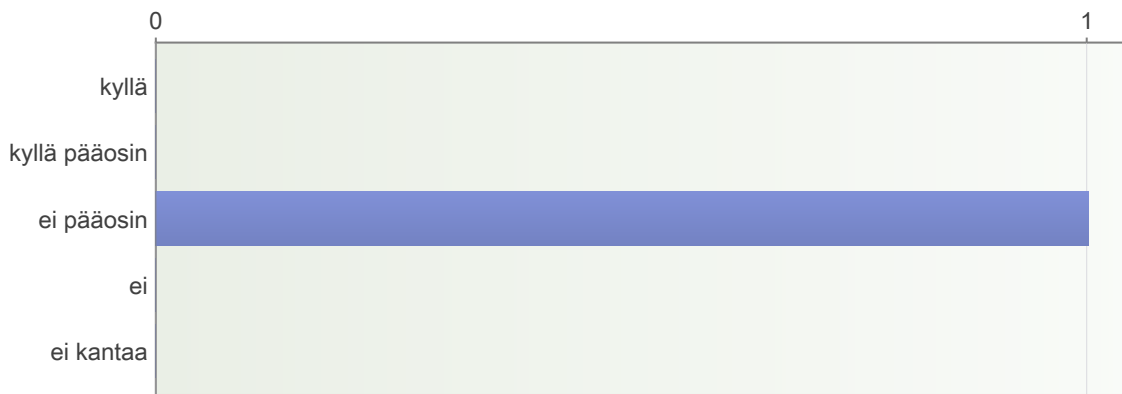
Kohderyhmän laajuus huomioiden, alkuvaiheessa malli sitoo huomattavissa määrin sosiaalityön henkilöstöä, jotta asiakassuunnitelmat saadaan kaikille laadittua ja palvelut kirjattua osaksi suunnitelmia.

Myös henkilökohtaisen budjetin mukanaan tuomat kustannukset voivat nousta ennakoitua ja nykytasoa korkeammiksi, mikä luo lisää haastetta muutoinkin maakunnan tiukalle taloudelle.

Lakia tulisi tarkentaa siltä osin, miten määritellään asiakkaan itsensä kustannettavaksi tulevat lisäpalvelut ja mikä osa palvelusta kuuluu osaksi palvelukokonaisuuteen, joka tulisi kattaa henkilökohtaisella budjetilla tai asiakassetelillä.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

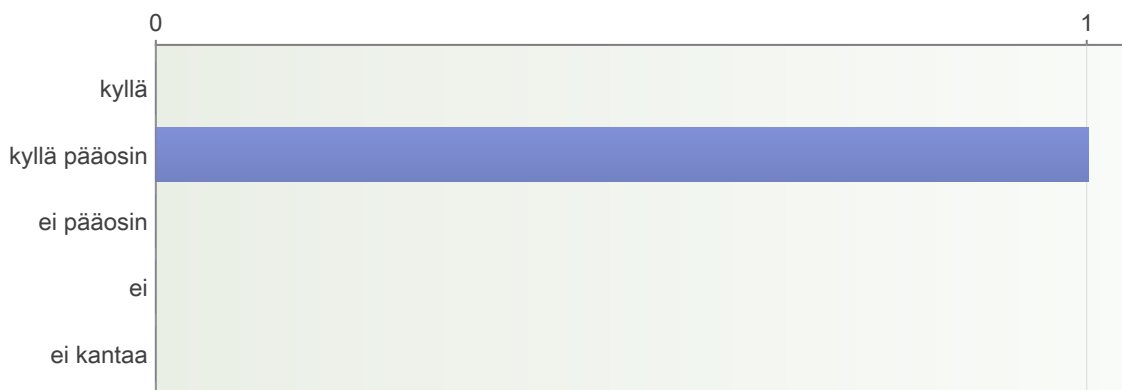
48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ei mikäli järjestelmän käyttöönottoon ja toimeenpanoon ei varata maakunnille riittäviä toiminnallisia ja taloudellisia resursseja.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

50. Vapaamuotoiset huomiot.

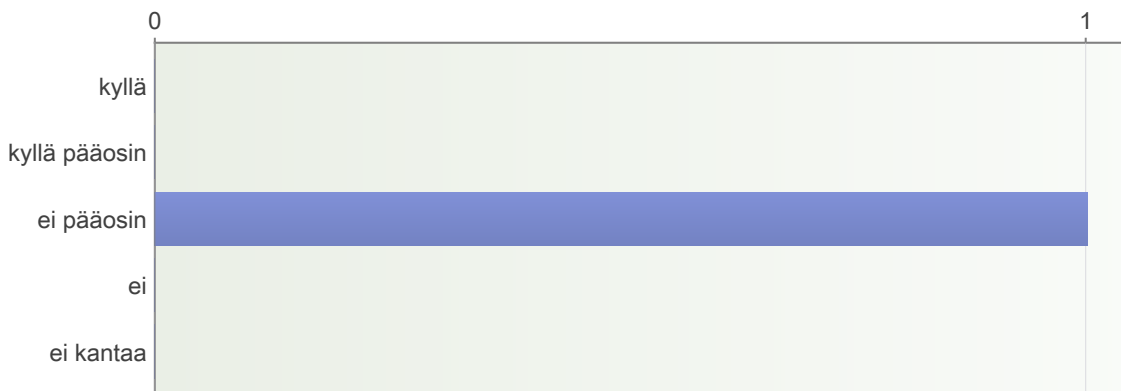
Vastaajien määrä: 1

- Hyväksymismenettelyllä maakunta ohjaa palvelujen tuottamista.

Maakunnan näkökulmasta toivotaan tarkennettavan hyväksymismenettelyä siltä osin, milloin on kyse sopimuksellisuudesta ja milloin hallintopäätöksestä. Tämä on tärkeä seikka esimerkiksi siihen, miten mahdollisia erimielisyyksiä ratkotaan.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

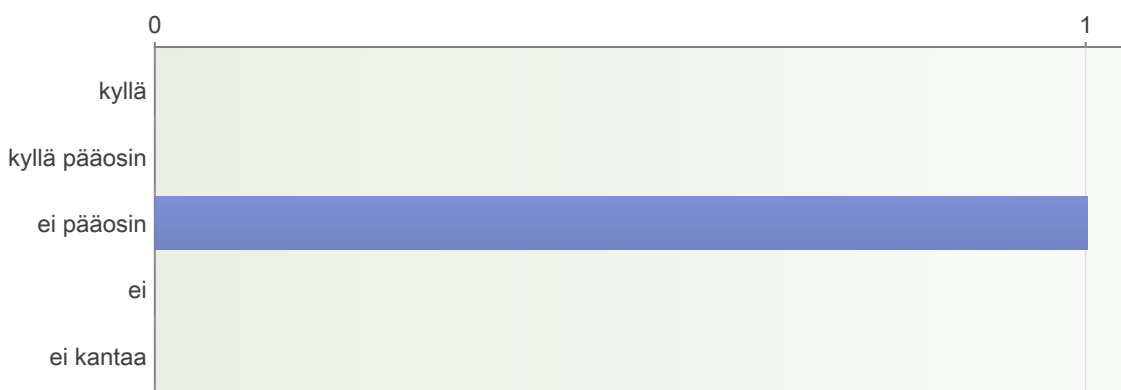
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vastuukysymysten selkeyttäminen.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

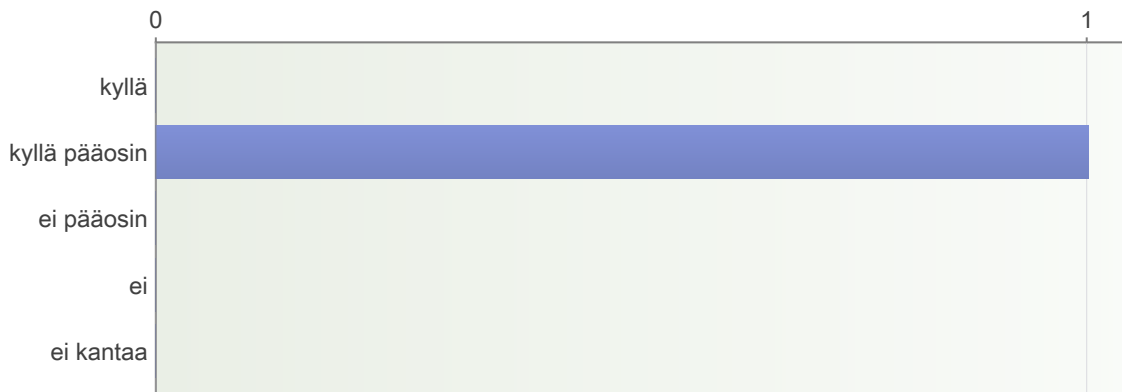
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännösten ja vastuiden selkeyttäminen.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

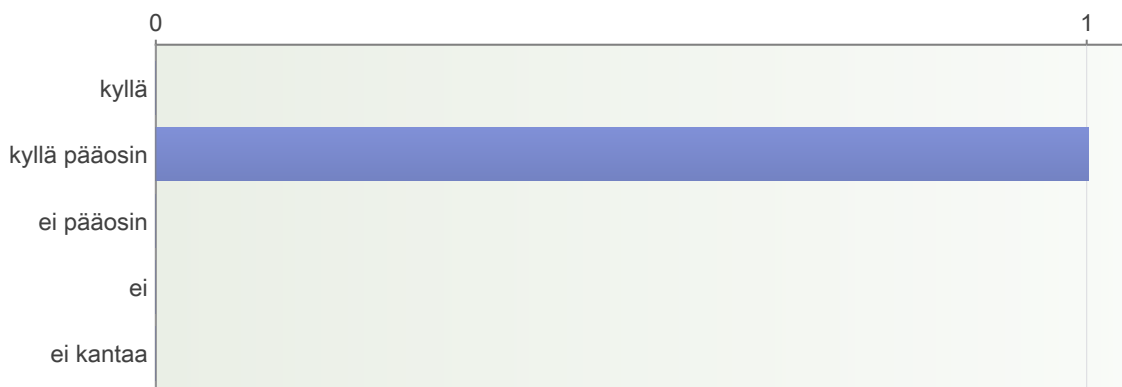
Vastaajien määrä: 1

- Alihankintana tuotettujen palvelujen selkeämpi sääntely.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

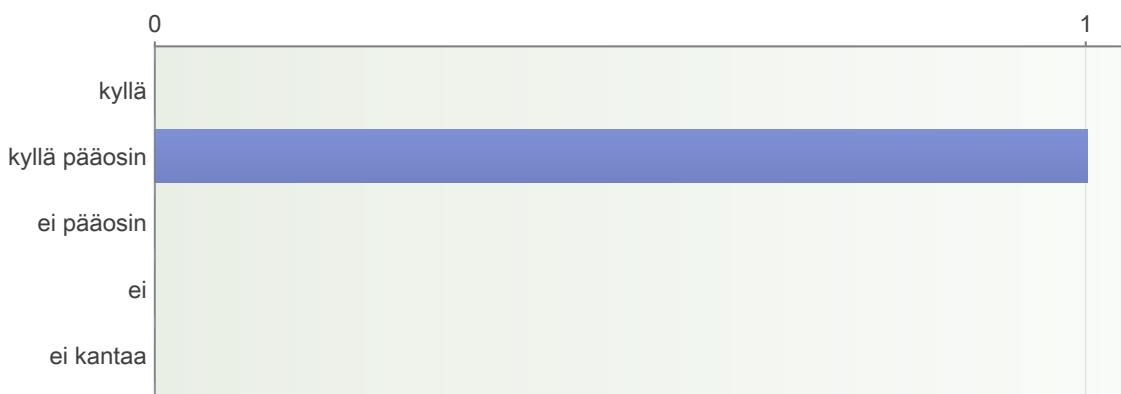
58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kiinteä tarveperusteinen maksu tuottajille nähdään tarkoituksenmukaiseksi ja siinä on huomioitu asiakkaan palvelutarpeeseen vaikuttavat keskeiset tekijät

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

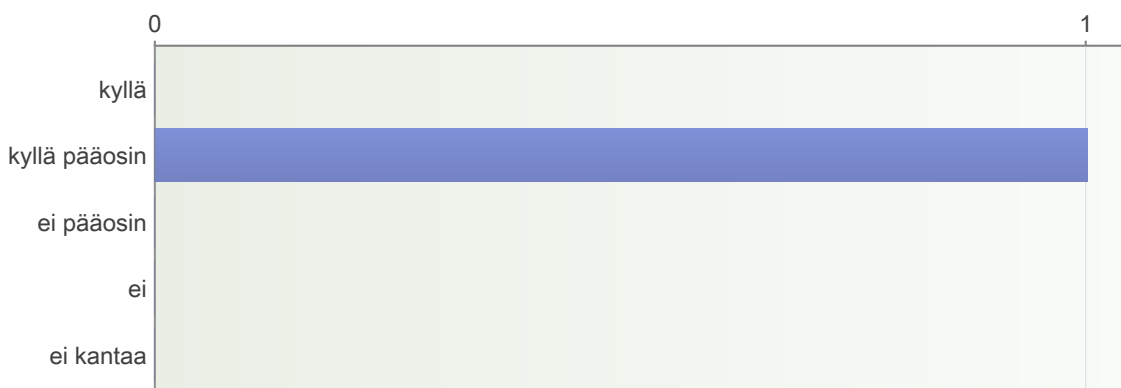
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kyllä ja erityisesti kannustavat osiot sekä alueen taikka asukkaiden erityisolosuhteista johtuvat perusteet muihin korvauksiin ovat perusteltuja.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

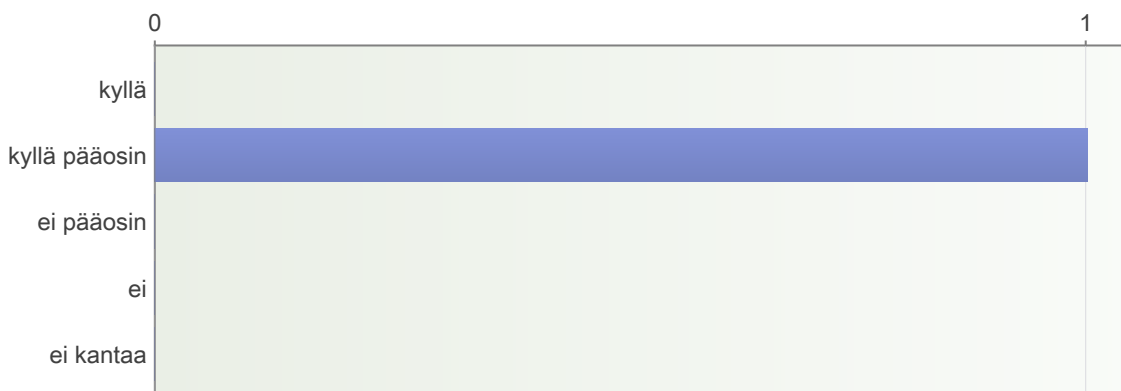
- Oikein toimeenpantuina ohjaavat tuottavuuteen.

Maakunta vastaa siitä, että maakunnan asukkaat saavat julkisena palveluna tarvitsemansa palvelut. Maakunnalla on lakisääteinen vastuu palveluiden järjestämisestä tilanteissa, joissa palveluja ei voida muutoin turvata. Lapissa maakunnan liikelaitoksella tulee olemaa merkittävä palvelujen rooli tuotannossa huomioiden, että yksityistä palvelutuotanto ei synny kaikkialle ja tästä johtuen

maakunnalle tulee turvata riittävät taloudelliset resurssit palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen myös näissä tilanteissa joko omana toimintona taikka yksityisen tuottamana.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

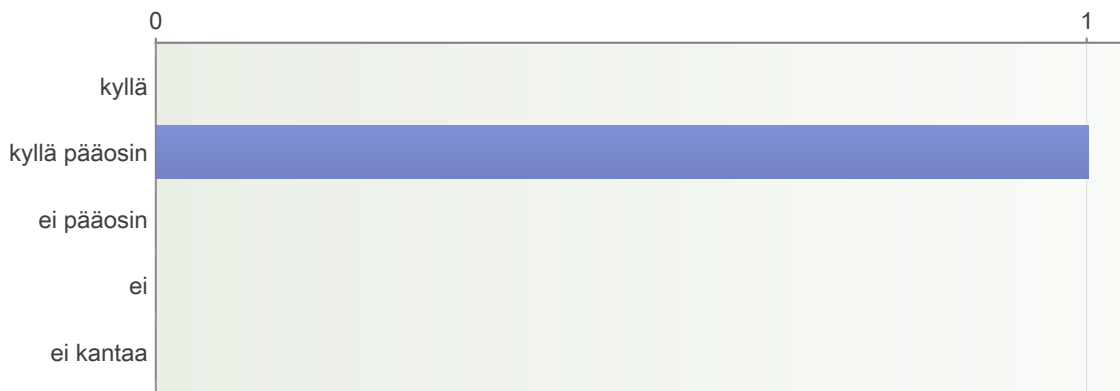
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Nykyisten palvelusetelien käyttöön tarvitaan siirtymäaika niin että asiakkaat voivat käyttää myönnetyt palvelusetelit siitä huolimatta, että valinnanvapautta koskeva laki tulee voimaan. Asiakasetelien- ja henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto tulisi ajoittua yhtäaikaiseksi, mutta ajankohtaan liittyen päätösvaltaa tulisi olla enemmän maakunnalla ja joustava siirtyminen nykyisistä toimivista palveluseteli- ja ostopalvelu toiminnoista uuteen järjestelmään tulee varmistaa.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

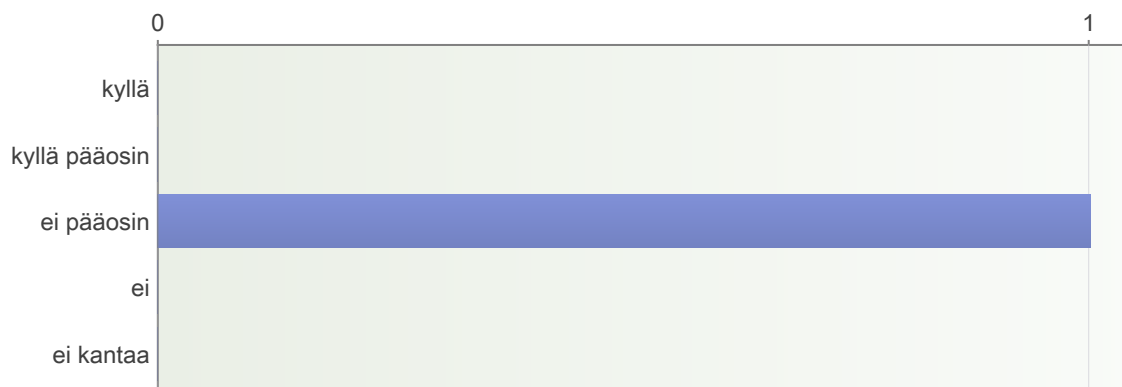
- Voimaantulon porrastusta pidetään hyvänä asiana.

Maakunnat joutuvat kuitenkin tekemään merkittäviä päätöksiä huomattavan paljon aikaisemmin esimerkiksi kiinteän korvauksen käyttö. Päätökset joudutaan tekemään puutteellisen tiedon varassa ja ilman työkaluja, joilla voitaisiin tukea päätöksentekoa.

Palvelujen saatavuus tulee kuitenkin olemaan haasteellinen siirtymävaiheessa. Valinnanvapaudessa yksi kriittinen asia tulee olla tietojärjestelmät.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Taloudellisten resurssien riittävyys palvelutarpeen ja kysynnän kasvaessa alkuvaiheessa voi nousta haasteeksi.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

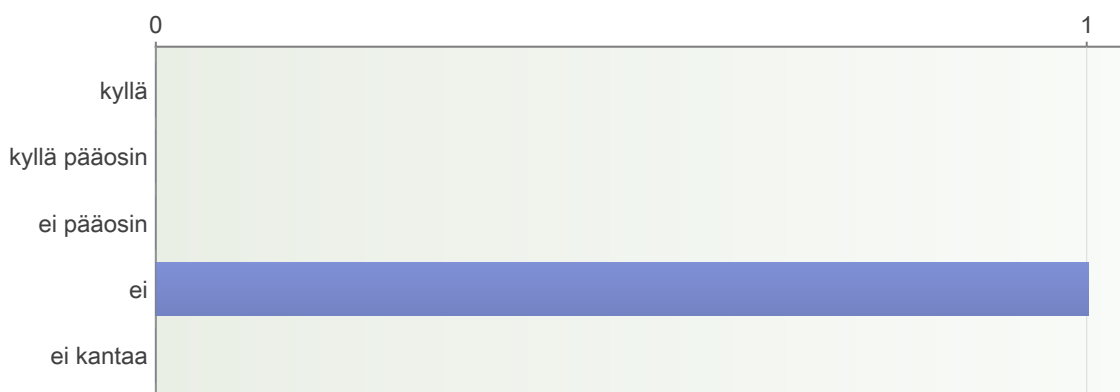
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Erityisesti kun annetaan vielä paremmin mahdollisuus pienille paikallisille tuottajille olla mukana yhteisessä uudistuksessa.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

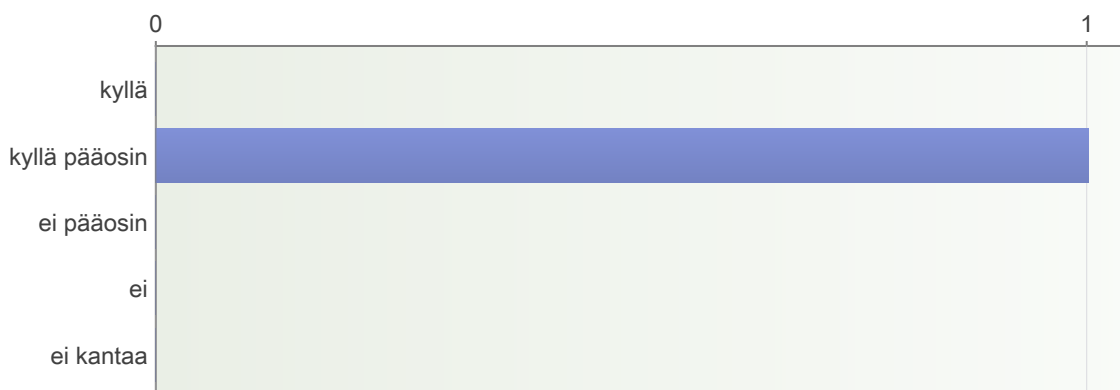
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestelmän monimutkaisuus ja haasteellisuus sekä riittävän sääntelyn puuttuminen siltä osin, että maakunnalla ja suuremmilla yksityisillä palveluntuottajilla olisi jonkinlainen velvoite tai kannustin käyttää pieniä paikallisia palveluntuottajia on puute.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli turvataan aidosti uudistushankkeiden perustavoitteiden toteutuminen eli yhdenvertaiset lähipalvelut, laadukkaat peruspalvelut, sote-integraatio ja maakunnan sekä kuntien yhdyspintojen toimivuus, uudistus antaa Sallan kunnalle ja kuntalaisille hyvät tulevaisuuden ja edellytykset hyvinvoinnin ja terveyden sekä elinvoiman edistämiseen.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveystalvelujen sekä hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen keskinäinen yhteys on keskeisin tekijä uudistuksen onnistumiseksi ja lainsäädännön tulee luoda edellytykset näiden tehtävien integraatiolle, myös rahoituksen periaatteiden osalta.

Em. johtuen on äärimmäisen tärkeää, että kunnan ja maakunnan yhteistyö on toimiva sekä se, että kunnat panostavat jatkossakin paikallisina toimijoina asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen. Koko uudistuksen toteutumisen kannalta on ratkaisevan tärkeää, miten saadaan rakennettua kuntien ja maakunnan sekä muiden toimijoiden kanssa yhteistyö, joka tukee ja edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä ja samalla säilytetään jo tällä hetkellä kunnissa tehtävä hyvä ennaltaehkäisevä työ.

Lapin maakunnan ja erityisesti Sallan tyyppisten kuntien erityisolosuhteet vaativat riittävän rahoituksen uudistuksen tavoitteiden toteutumisen turvaamiseksi.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.